

Raymond
Hausoul

Christus als Triomfator (deel 1)

Elke christen vindt de dood van Christus belangrijk. Op de vraag hoe deze dood waarde heeft voor de christen, klinkt er echter meer dan één antwoord. Het NT bevat een variëteit aan beschrijvingen van het verzoenend lijden van de Messias. Door de menswording, het dienen, dood en opstanding van Jezus Christus lost God meerdere onoverkomelijke problemen op.

Christus triomfeert over de macht van de duivel en zijn handlangers (Heb.2:14; 1Joh.3:8), openbaart de waarheid over zichzelf (Rom.5:8; Joh.14:7-10), verzoent heel de schepping met zichzelf (2Kor.5:18-19; Kol.1:20-22), vergeeft onze zonden (Hand.13:38; Ef.1:7), schenkt ons een nieuw leven (1Pet.2:24), schenkt ons zijn Geest (Rom.8:2-16), geeft ons een voorbeeld om na te volgen (Ef.5:1-2; 1Pet.2:21).

In de kerkgeschiedenis was de aandacht voor de breedte van deze perspectieven niet altijd aanwezig. Specifieke gebeurtenissen in de tijd zorgden er voor dat de kerk zich slechts op één element focuste. Eén van de elementen die daardoor verloren raakten was het spreken over Christus als triomfator. In dit artikel willen we daar nader op ingaan.

Christus, de triomfator

In het perspectief van Christus als triomfator wordt het verzoeningswerk van Christus als een kosmische strijd met de machten van het kwaad en als de overwinning op die machten gezien. Christus is de triomfator die de machten de wapenen uit handen neemt en de mensheid van haar slavernij en gevangenschap bevrijdt. In het kruislijden was er een geweldige strijd tussen Jezus en de duivelse machten gaande. Wat daar uitzag als een nederlaag van het goede, werd uiteindelijk een overwinning op de duisternis.

Deze strijd tussen Jahweh en de machten is in de hele Bijbel aanwezig. Na de zondeval spreekt God over deze strijd tussen de rechtvaardigen en de kwade machten:

'Vijandschap sticht ik tussen jou en de vrouw, tussen jouw nageslacht en het hare, zij verbrijzelen je kop, jij bijt hen in de hiel' (Gen.3:15).

God zegt dat er een voortdurende haat zal bestaan tussen het kwade zaad van de slang en het goede zaad van de vrouw. Doordat het Hebreeuwse zera 'zowel 'zaad' als 'zaden' betekent, vertalen sommigen met 'nageslacht' (NBV, HSV), 'kroost' (WV) of 'nakomelingen' (GNB). Tussen het zaad van de vrouw en het zaad van de slang bestaat er een voortdurende oorlog. Bij dat zaad van de slang is het vanuit de joods-christelijke geschiedenis geoorloofd verder te denken dan enkel de gevaarlijke slangen die later uit die enkele slang voortkomen. Het gaat dan om de nakomelingen van het kwaad, die zich verzetten tegen de nakomelingen van het licht. Ieder mens hoort bij een van beide groepen. De Targum Neofiti (een Pales-tijns-Aramese vertaling van de Hebreeuwse tekst van de Thora) ziet daarom in dit vers een verbinding tussen de 'zonen van Gods rijk' en de Messias:

Vijandschap zal ik tussen jou en de vrouw en tussen jouw zonen en haar zonen plaatsen. Het zal gebeuren dat als haar zonen de Thora in acht nemen en de geboden in praktijk brengen, ze jou zullen overwinnen, je kop zullen verbrijzelen en je zullen doden. Maar als ze het houden van de Thora-geboden verlaten, zul jij hen overwinnen, verwonden in de hiel en hen ziek maken. Voor haar zonen zal er herstel zijn, maar voor jou, slang, zal er geen herstel zijn. Want zij zullen vrede ontvangen in de toekomst, in de dagen van de Koning, de Messias.

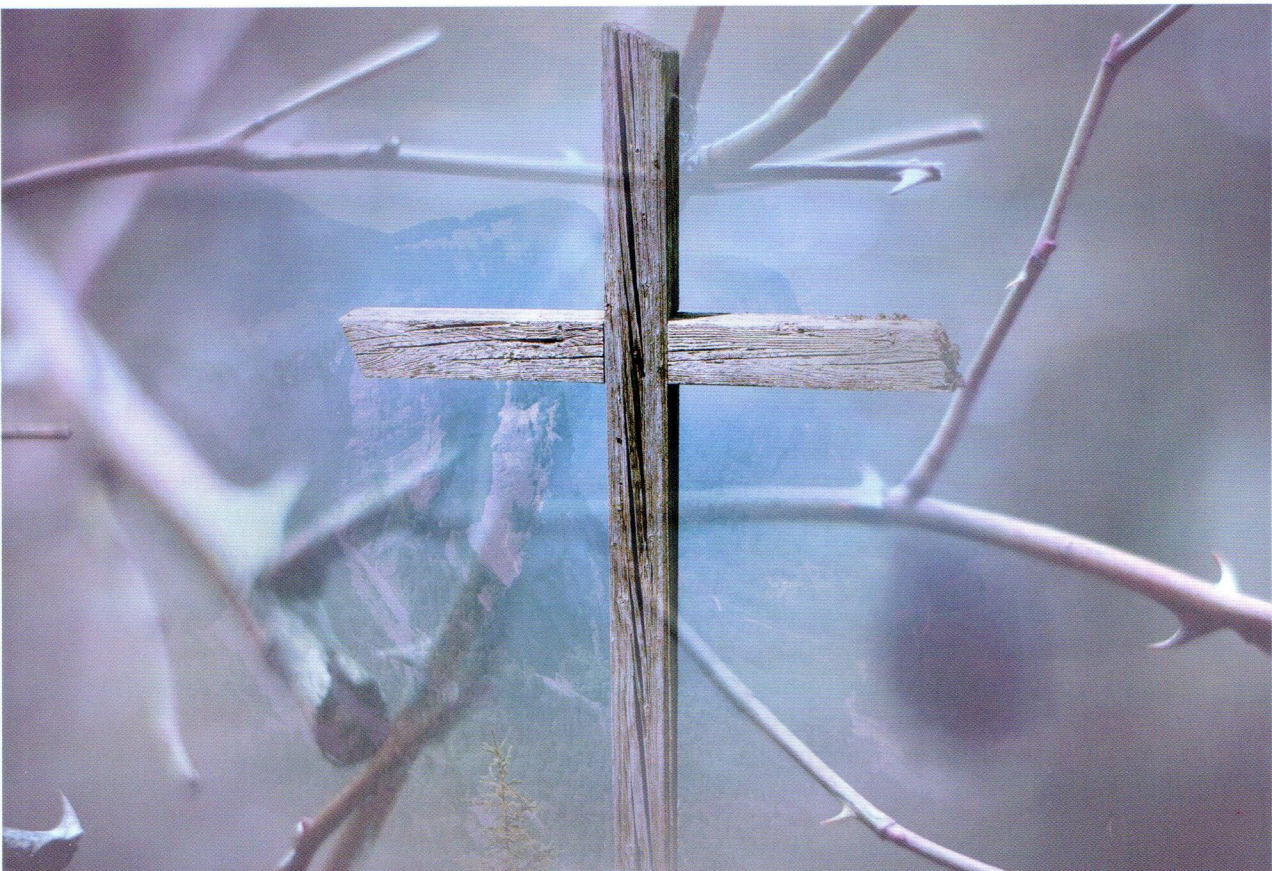
Ook het joodse boek 1 Henoch noemt in relatie met Gen.3:15 de Messias 'de zoon van de afstammelingen van de moeder van de levenden' (62:7,9,14; 63:11; vgl. 69:26-27; 70:1; 71:17). In het NT typeren Johannes de Doper en Jezus Christus sommige mensen als 'adderengebroad' en 'slangen' (Mat.3:7; 12:34; 23:33; Luc.3:7; vgl. Jes.59:5). Christus zegt zelfs tot de godsdienstige leiders dat ze de duivel tot vader hebben

(Joh.8:41,44) en Hij noemt Judas een duivel (Joh.6:70-71; 13:10).

Toch valt het op dat het NT Genesis 3:15 nergens citeert. Een belangrijke toespeling op de verbrijzeling van de kop van de slang vinden we in Rom.16:20a: 'En de God van de vrede zal de satan spoedig onder uw voeten verpletteren' (zie voor algemene toespelingen Luc.10:19; Op.12:17). Uiteindelijk weet elke gelovige dat vooral de Messias 'het zaad' is dat dodelijk verwond wordt aan de hiel. De slang kan het zaad alleen in de hiel bijten, maar de Messias doodt de slang door zijn slangenkop te vermorzelen. Op het kruis van Golgotha wordt de Messias de 'hiel vermorzeld', maar op hetzelfde moment vermorzelt Hij de 'kop van de slang'.

De strijd tegen de machten in het OT

Het vrouwenzaad zal de kop van het slangenzaad vermorzelen, maar tot die tijd aanbreekt, strijdt Jahweh tegen de kosmische machten. God bindt de strijd aan met de watervloed (Ps.29:10),

de zeemonsters en Leviathan (Ps.74:13-14) en de zee en de Rahab (Job 26:12-13; Ps.87:4; 89:11; Jes.51:9). Ook vernemen we dat Gods engelen en gezanten tegen de vorsten van volken strijden: 'de vorst van het Perzische koninkrijk heeft mij eenentwintig dagen tegengehouden voor- dat Michaël, een van de voornaamste vorsten, mij te hulp schoot toen ik daar, bij de koningen van Perzië, zo alleen stond' (Dan.10:13). Dit laat zien dat wat er in de hemelse sferen gebeurt, gevolgen heeft voor de geschiedenis op aarde. De aarde en haar bewoners zijn verwikkeld in een kosmische oorlog. Ze beseffen dat er meer tussen hemel en aarde gebeurt dan met het blote oog zichtbaar was. De aarde staat onder de macht van een kwade overste. Deze overste kon enkel door Gods radicale ingrijpen bedwongen worden. In het NT is het Jezus Christus die ons hierover het meeste openbaart.

De strijd tijdens Jezus' dienst

Dat Christus triomfator is over de machten blijkt al voor het lijden aan het kruis. Tijdens zijn dienst op aarde is de strijd al zichtbaar. Hij is niet alleen het Lam, maar ook de Leeuw uit de stam van Juda (Op.5:5). Als Hij verschijnt, zien we Hem op allerlei wijzen verbonden met de strijd tegen het kwaad, de overste van deze wereld. Voor de christenen die erkennen dat het aspect van de triomf in de verzoening verwaarloosd is, is deze triomf door Jezus Christus van meerwaarde in het spreken over de verzoening. Ze bevestigt dat God de machten van het kwaad definitief verslaat. Ook is ze een aanmoediging voor de vele christenen die worden verdrukt om stand te houden en in de voetsporen van de Messias te blijven treden.

In de evangeliën blijkt Jezus Heer te zijn over alles. De hele schepping moet Hem gehoorzamen en bepaalde godsdienstige taboes worden terzijde geschoven. Bij dat laatste is ook te denken aan de respectvolle omgang van Jezus met de zondaars, melaatsen en vrouwen als schepsels van God en met de strijd voor de tempel en de sabbat als heilige inzettingen van God. Jezus doorbrak diverse sociale scheidingen die er in

het land waren en overwon het kwade door het goede te doen. Hij sprak waardevol over Samaritanen en heidenen en waste de vuile stinkende voeten van zijn discipelen, waaronder ook de voeten van Judas Iskariot (Joh.13:3-5). Hij genas het oor van de knecht van de hogepriester die erop uit was gegaan om Hem gevangen te nemen (Luc.22:50-51). Daarmee liet Hij zien wat de heerschappij van God impliceerde.

Uiteraard stootten die keuzes op verzet. Jezus wees daarom meermaals naar de kwade machten die schuil gingen achter het leed op aarde en die invloed hadden in de maatschappij. Sinds de ongehoorzaamheid van Adam en Eva heeft de duivel vrij spel. In het evangelie van Johannes noemt Jezus de duivel 'overste van deze wereld' (Joh.12:31; 14:30; 16:11), en ook later klinkt het dat de wereld in de macht van het kwaad ligt (1Joh.5:19). Om die reden kon de duivel Jezus alle koninkrijken op aarde aanbieden (Luc.4:6). Ze liggen namelijk in zijn hand. Paulus noemt satan daarom 'god van deze wereld' (2Kor.4:4), 'heerser van de machten in de lucht' (Ef.2:2). Tegelijk is er voorzichtigheid geboden om de satan en zijn dienaren in relatie te brengen met alle leed op aarde. De hierboven genoemde teksten wijzen daar namelijk niet op. Wel laten ze zien dat deze wereld in de macht van het kwaad ligt.

De invloed van het kwaad op de wereld

In deze strijd tussen God en de machten getuigt de apostel Paulus dat wij door Christus uit deze boze wereld zijn getrokken (Gal.1:4). Die strijd met de machten begon Jezus al tijdens zijn dienst: 'Hij trok als weldoener door het land en genas iedereen die in de macht van de duivel was, want God stond hem bij' (Hand.10:38b). Doordat Jezus mensen genas en bevrijdde, werd satans domein aangevallen en brak Gods koninkrijk door (Mat.12:22-29). Hierbij beperkten de nieuwtestamentische schrijvers het kwaad niet alleen tot ziekte en demonie. Ze stelden dat het kwaad daar invloed had, waar Gods koninkrijk dat niet had. Christenen moesten eraan worden herinnerd dat

Wat er uitzag als een nederlaag
van het goede, werd uiteindelijk
een overwinning op de duisternis.

hun strijd niet gericht tegen mensen was gericht, 'maar tegen hemelse vorsten, de heersers en de machthebbers van de duisternis, tegen de kwade geesten in de hemelsferen' (Ef.6:12). Er is sprake van hemelse machten die worden aangeduid met termen als 'oversten', 'autoriteiten', 'tronen', 'wereldgeesten', 'machten' en 'krachten'. Deze zijn verbonden met het kwaad en uiten zich veelal in menselijke structuren (Rom.8:38; 1Kor.2:6-8; 15:24; Ef.1:21; 2:2; 3:10; 6:12; Kol.1:16; 2:10,15). Vooral in de brief aan Efeze komt dit element naar voren. De reden daarvoor ligt vermoedelijk in de occulte achtergrond van menig christen die er tot geloof kwam (Hand.19).

Deze verschillende machten van het kwaad werden door Jezus en de apostelen verbonden met specifieke zonden. Het kwaad zorgde ervoor dat mensen zich niet hielden aan hun beloften (Mat.5:37). Het zorgde dat mensen Gods woord van het koninkrijk niet vasthielden (Mat.13:19; 2Kor.4:4; 1Tes.3:5), dat er werd gelogen en bedrogen (Hand.5:3), dat huwelijken op het vlak van zelfbeheersing kapot gingen (1Kor.7:5), dat christenen offerdienst brachten aan de wereldgeesten (1Kor.10:20; Gal.4:8-10), dat christenen elkaar niet vergaven en daarom kwaad bleven op elkaar (2Kor.2:10-11; Ef.4:26), dat christenen niet meer toegewijd waren aan Christus en misleiders navolgden (Mat.13:38; 2Kor.11:3-13; Gal.1:8; Kol.2:8; 1Tim.4:1-3; 1Joh.4:1-4; 2Joh.1:7). Zonde was daarmee niet slechts een onafhankelijke individuele keus. Het was de verleiding van het kwaad die groepen en individuen in zijn greep kon houden. Geen mens kon daarom de zonde overheersen en Gods verlangens vervullen. De duivel heeft deze wereld gewoon in zijn greep (1Joh.5:19) en gaat rond als een briesende leeuw om te verslinden wie hij kan verslinden (1Pet.5:8).

God moest krachtig doorbreken en deze schepping verlossen van de machten van het kwaad: 'Omdat die kinderen mensen zijn van vlees en bloed, is de Zoon een mens geworden als zij, om door zijn dood definitief af te rekenen met de heerser over de dood, de duivel, en zo allen te

bevrijden die slaaf waren van hun levenslange angst voor de dood' (Heb.2:14-15). Alle werken die Jezus deed en alle woorden die Hij sprak waren daarmee een strijd tegen de machten van het kwaad. Gods Zoon kwam om de 'overste van deze wereld' te verdrijven (Joh.12:31) en om de werken van de duivel te overwinnen (1Joh.3:8). Hij kwam om alle vijanden onder zijn voeten te brengen (1Kor.15:25; Ef.1:20-22). Vanaf het begin van zijn publiekelijk optreden zien we zijn overwinning al in de morele overwinning tijdens de verzoeking en demonen-uitdrijvingen die Hij doet: 'Wanneer een sterk, goed bewapend man zijn domein bewaakt, dan zijn zijn bezittingen veilig. Maar zo gauw iemand die sterker is hem aanvalt en hem overwint, dan neemt die sterke hem de wapenrusting waarop hij vertrouwde af en verdeelt hij de buit' (Luc.11:21-22).

De komst van het koninkrijk betekende daarom ook het einde van Gods vijanden. In Psalm 110 wordt dit uitvoerig naar voren gebracht. Het is dan ook deze tekst die in het NT het meest geciteerd wordt. Christus is Heer, omdat Hij de machten van het kwaad heeft overwonnen en over hen heeft getriomfeerd (vgl. 1Pet.3:21-22). Daarmee is Hij de beloofde nakomeling, het zaad van Eva dat de kop van de vijand vermorzelt. In een tweede artikel zullen we verder ingaan op deze thematiek.

*Christus is Heer, omdat
Hij de machten van het
kwaad heeft overwonnen
en over hen heeft
getriomfeerd*

